

AAS BALTA RISKU VADĪBA

AAS "BALTA" (turpmāk – Sabiedrība) ir izveidota efektīva risku pārvaldības sistēma (turpmāk RPS), kas nodrošina savlaicīgu atsevišķo risku un savstarpēji saistīto risku, kuriem Sabiedrība ir pakļauta vai var tikt pakļauta, identificēšanu, mērīšanu, kontroli, pārvaldīšanu un ziņošanu par tiem. Sabiedrības Risku pārvaldības stratēģija apraksta RPS darbību un tās pamatprocesus. Tā ir integrēta Sabiedrības organizatoriskā struktūrā un lēmumu pieņemšanas procesos, un tiek attiecināta uz visām Sabiedrības struktūrvienībām. RPS atbalsta Sabiedrības iekšējo kontroles sistēmu un pārvaldes sistēmu.

Sabiedrības nodrošina visaptverošu, saskaņotu un efektīvu RPS, kas atspoguļo Sabiedrības darbības veidus, to apjomu un Sabiedrības darbībai raksturīgo risku sarežģītību. Tā kā Sabiedrība iekļaujas PZU Grupā, kas ir sekmīgi funkcionējoša starptautiska apdrošināšanas grupa, un kuras galvenais akcionārs ir Polijas Valsts kase, RPS ir saskaņota ar PZU Grupas risku pārvaldības mērķiem un prasībām.

Risku pārvaldības stratēģija ir veidota, lai atbalstītu Sabiedrības padomi, valdi, struktūrvienību vadītājus un citus darbiniekus efektīvas RPS darbībā. Risku pārvaldības stratēģija ir veidota, lai:

- definētu kārtību, kādā tiek veikta risku identificēšana, mērīšana un novērtēšana, uzraudzība un kontrole, ziņošana, kā arī veikti pārvaldības pasākumi risku mazināšanā un ierobežošanā;
- noteiktu pieļaujamo risku struktūru, ko Sabiedrība ir gatava uzņemties, lai īstenotu savus uzņēmējdarbības mērķus, kas ietver:
 - risku apetīte - pieļaujama riska līmenis, ko Sabiedrība ir gatava uzņemties, lai īstenotu savus uzņēmējdarbības mērķus;
 - riska profils - atspoguļo risku apetītes būtisko risku kategoriju apmērus un limitus. Katru būtisko risku kategoriju pārvalda saskaņā ar attiecīgā riska pārvaldības politiku, kas nosaka prasības uz attiecīgo risku identifikāciju, mērīšanu, kontroli, pārvaldīšanu un ziņošanu;
 - riska tolerances limits- atspoguļo katra būtiskā riska apakšmoduļa maksimālo kopējo riska ekspozīcijas apmēru, ko Sabiedrība vēlas vai var uzņemties, īstenojot savus uzņēmējdarbības mērķus;
 - kvalitatīvie un kvantitatīvie risku novērtēšanas kritēriji, kā arī galvenie risku indikatori.
- novērstu pārmērīgu risku uzņemšanos, kas var apdraudēt Sabiedrības finansiālo stabilitāti;
- noteiktu darbinieku lomu un atbildību efektīvas RPS izveidē un tās darbības uzturēšanā;
- nodrošinātu mātes sabiedrību ar precīzu, efektīvu un atbilstošu RPS novērtēšanu.

RPS ir organizēta trijos aizsardzības līmeņos (skat. zemāk esošo tabulu "Risku pārvaldības sistēma"). Skaidra darbinieku atbildības nodalīšana katrā no trijiem aizsardzības līmeņiem ir svarīgs priekšnosacījums interešu konflikta mazināšanai, kā arī efektīvu kontroles pasākumu nodrošināšanai.

RISKU PĀRVALDĪBAS SISTĒMA

Padome		
Valde		
Komitejas		
Pirmais aizsardzības līmenis	Otrais aizsardzības līmenis	Trešais aizsardzības līmenis
Risku īpašnieks un risku pārvaldība	Pārrauga risku pārvaldību un atbilstību	Neatkarīgs apliecinājums
- Risku pārvaldība ikdienā - Regulāras kontroles darbības - Ierosinājumi, lai pilnveidotu pašreizējos un attīstītu jaunus kontroles mehānismus	- Risku pārvaldības struktūras un sistēmas izveide - Uzrauga kopējo risku situāciju un ārējos apstākļus - Atbalsta Pirmo aizsardzības līmeni - Tieša piekļuve Sabiedrības valdei	- Pārrauga procesu darbību - Tieša piekļuve Sabiedrības valdei un padomei
Visas Sabiedrības struktūrvienības, kas neietilpst Otrajā aizsardzības līmenī	Risku pārvaldības funkcija, Darbības atbilstības funkcija, Aktuārā funkcija, Finanšu pārvaldības funkcija	Iekšējā audita funkcija

- Padome – pārrauga RPS un pārskata tās atbilstību un efektivitāti.
- Valde – organizē RPS, apstiprina Risku pārvaldības stratēģiju, risku apetīti, risku profila un risku tolerances līmeņus, kā arī risku pārvaldības politikas.
- Komitejas – izveidotas, lai pildītu dažādas risku pārvaldības funkcijas attiecīgajās risku jomās, ieskaitot risku mazināšanas darbības atbilstoši apstiprinātajai Risku pārvaldības stratēģijai un risku pārvaldības politikām.
- Risku pārvaldības aktivitātes ir sadalītas starp trīs aizsardzības līmeņiem:
 - Pirmais aizsardzības līmenis ietver pastāvīgu risku pārvaldību Sabiedrības operacionālajā darbībā un ikdienas lēmumu pieņemšanā. Sabiedrības vadība ir atbildīga par risku apzināšanu un risku pārvaldības ievērošanu savās atbildības jomās,

iedibinot efektīvu pārvaldības sistēmu. Sabiedrības vadība atbild par visiem savas atbildības sfēras riskiem, to identificēšanu, uzraudzību un regulāru kontroli veikšanu, kā arī biznesa plāna izpildi atbilstoši apstiprinātajai risku apetītei;

- Otrais aizsardzības līmenis ietver risku pārvaldības uzraudzību, ko veic risku pārvaldības funkcija, aktuārā funkcija, darbības atbilstības funkcija un finanšu pārvaldības funkcija. Risku pārvaldības funkcija ir atbildīga par RPS izstrādi un uzturēšanu, nodrošinot, ka visi riski ir atbilstoši uzraudzīti no pirmā aizsardzības līmeņa puses gan to ikdienas darbā, gan arī lēmumu pieņemšanā, kā arī sniedz perspektīvo novērtējumu par riska profilu. Attiecīgās funkcijas sniedz atgriezenisko saiti Sabiedrības valdei un vai attiecīgajām komitejām par risku pārvaldības sistēmas efektivitāti un ievērošanu no pirmā aizsardzības līmeņa puses;
- Trešais aizsardzības līmenis ietver iekšējā audita funkciju, kura nodrošina neatkarīgu RPS un tās elementu auditu.

Risku pārvaldības stratēģija aptver riskus, kuriem tiek piemērota maksātspējas kapitāla prasība (MKP), kā arī riskus, kuriem MKP netiek piemērota. Šajā sakarā ir noteiktas divas risku kategorijas grupas:

- I risku kategorijas grupa: ietver tos riskus, kuri ir saistīti ar pašu kapitālu (maksātspējas kapitāla prasība) un tiek klasificēti kā būtiski riski. Pie šādas risku grupas pieder:
 - parakstīšanas (apdrošināšanas) risks;
 - tirgus risks;
 - kredītrisks (darījumu partneru saistību nepildīšanas risks);
 - operacionālais risks.
- II risku kategorijas grupa: ietver visus pārējos riskus, kuri nav klasificēti zem I risku kategorijas grupas. Risku mērīšanas un novērtēšanas procesā attiecīgie riski var tikt klasificēti kā būtiski vai nebūtiski riski. Kā II risku kategorijas grupai piederošu Sabiedrība ir identificējusi sekojošus riskus:
 - atbilstības risks;
 - likviditātes risks;
 - reputācijas risks;
 - stratēģiskais risks.

Risku mērīšanas un novērtēšanas rezultātā II kategorijas riski tika klasificēti kā nebūtiski riski.

Šis Risku vadības pārskats galvenokārt koncentrēties uz Sabiedrībai būtisko risku apskati.

Regulāri (vismaz reizi ceturksnī) risku apetīte, risku profils un risku tolerances limiti, kā arī kvantitatīvie un kvalitatīvie rādītāji un risku indikatori tiek iesniegti Risku komitejā apspriešanai un izvērtēšanai.

Riska un maksātspējas pašu novērtējums (RMPN) ir būtiska RPS sastāvdaļa. Riska un maksātspējas pašu novērtējuma ziņojums ir periodisks pārskats, ko apstiprina Sabiedrības valde un kas tiek iesniegts Sabiedrības padomei un uzraudzības iestādei. RMPN ziņojums tiek sagatavots regulāri, vismaz reizi gadā, vai tad, kad notiek būtiskas izmaiņas Sabiedrības riska profilā, ko izraisījušas izmaiņas iekšējā darbībā vai uzņēmējdarbības vidē.

Šī novērtējuma ietvaros tiek apkopota informācija par visiem identificētajiem riskiem, ar ko Sabiedrība saskaras, un atspoguļo atbilstošus kontroles pasākumus pārvaldes sistēmā un RPS gan Sabiedrības, gan arī PZU Grupas līmenī. RMPN mērķis ir nodrošināt, ka Sabiedrībai pastāvīgi ir pieejams atbilstošs kapitāla daudzums, lai tā varētu nodrošināt izvēlēto Sabiedrības darbības stratēģiju un segt zaudējumus, kuriem Sabiedrība ir vai var tikt pakļauta, risku iestāšanās gadījumā.

Kā daļu no RMPN, Sabiedrība veic ikgadējo stresa testēšanu. Stresa testēšana tiek veikta ar mērķi apzināt un novērtēt dažādus ekstrēmumus, bet iespējamus nelabvēlīgus scenārijus, tirgus apstākļu jutīgumu, vai izmaiņas ar iespējamu ietekmi uz Sabiedrības spēju pilnībā izpildīt apdrošināšanas saistības un nodrošināt tās finansiālo operāciju stabilitāti.

Parakstīšanas risks

Parakstīšanas risks ir risks, kuram Sabiedrība tiek pakļauta, veicot apdrošināšanas operācijas. Tas pieder pie I risku kategorijas grupas, kas nozīmē, ka attiecīgais risks ir segts ar pašu kapitālu.

Parakstīšanas risks ietver:

- nedzīvības apdrošināšanas parakstīšanas risku - risku, kas izriet no nedzīvības apdrošināšanas saistībām;
- veselības apdrošināšanas parakstīšanas risku - risku, kas izriet no veselības apdrošināšanas saistībām;
- dzīvības apdrošināšanas parakstīšanas risku - risku, kas izriet no dzīvības apdrošināšanas saistībām. Sabiedrība nesniedz dzīvības apdrošināšanas pakalpojumus, bet tai ir dzīvības apdrošināšanas saistības, kas izriet no OCTA atlīdzībām

Sabiedrība mēra un novērtē parakstīšanas risku, izmantojot šādas riska novērtēšanas metodes:

- Riska profils un risku tolerances limiti, kas tiek izteikti kā katras parakstīšanas riska apakšmoduļa MKP līmeņa noteikšana, kas aprēķināta saskaņā ar Maksātspēja II standarta formulu;
- Kvalitatīvie un kvantitatīvie kritēriji un risku indikatori saskaņā ar riska pārvaldības politiku.

Parakstīšanas risks tiek identificēts, pamatojoties, uz:

- vispārējo apdrošināšanas noteikumu un nosacījumu analīzi saistībā ar parakstīšanas risku, un to atbilstību tiesību aktiem;
- produktu izmaiņu verifikāciju un apstiprināšanu;
- riska novērtējumu saistībā ar līdzīgiem esošiem produktiem;
- esošo produktu uzraudzību;
- atbilstošo Sabiedrības politiku prasībām;
- informāciju, kas iegūta no operacionālā riska pārskatiem vai citos pārskatos iegūtajiem datiem, ko sniedzis pirmais un otrais aizsardzības līmenis.

Parakstīšanas riska pārvaldības instrumenti ir:

- MKP standarta formulas apdrošināšanas riska moduļu un apakšmoduļu limiti, kas noteikti Risku pārvaldības stratēģijā;
- apdrošināšanas produktu risku parakstīšanas stratēģijas. Tās ir vadlīnijas, kas paredz Sabiedrības stratēģiju, veicot apdrošināšanas operācijas, tajā skaitā nosaka klientu segmentāciju, vēlamos apdrošināšanas portfeļa komponentus, sasniedzamos finanšu mērķus;
- individuāli limiti un pilnvarojumi darbiniekiem, kas nodarbojas ar apdrošināšanas risku parakstīšanu un apdrošināšanas atlīdzību noregulēšanu. Iekšējais rīkojums nosaka darbiniekus un regulē to tiesības, kas ir pilnvaroti uzņemt saistības Sabiedrības vārdā;
- tehnisko zināšanu līmeņa paaugstināšana. Sabiedrībā izveidota apmācību sistēma, kas palīdz regulāri paaugstināt darbinieku tehnisko zināšanu līmeni, tādējādi samazinot risku.

Pārpadrošināšana ir svarīgs kapitāla un risku pārvaldības instruments. Tā palīdz Sabiedrībai kontrolēt un ierobežot parakstīšanas riska ekspozīciju tā, lai viens apdrošināšanas gadījums vai atsevišķu apdrošināšanas risku kumulācija negatīvi neietekmētu Sabiedrības maksātspēju. Pārpadrošināšanas vadības principi tiek definēti Pārpadrošināšanas politikā

Pārpadrošināšanas politika nosaka:

- atbildīgo struktūrvienību uzdevumus un pienākumus Sabiedrībā attiecībā uz pārpadrošināšanu;
- sadarbības kārtību ar pārpadrošinātājiem un pārpadrošināšanas brokeriem;
- lēmumu pieņemšanas kārtību attiecībā uz obligāto un fakultatīvo pārpadrošināšanu.

Tirgus risks

Tirgus risks ir zaudējumu vai negatīvu pārmaiņu risks finanšu stāvoklī, kas tieši vai netieši rodas aktīvu, pasīvu un finanšu instrumentu tirgus cenu līmeņa svārstību un nepastāvības rezultātā. Tas pieder pie I risku kategorijas grupas, kas nozīmē, ka attiecīgais risks Sabiedrībā ir segts ar pašu kapitālu.

Tirgus riskam tiek izdalīti sekojoši riska apakšmoduļi:

- procentu likmju risks - pārmaiņas procentu likmju termiņstruktūrā vai procentu likmju nepastāvībā, kas ietekmē aktīvu, pasīvu un finanšu instrumentu vērtību;
- kapitāla vērtspāpīru risks –pārmaiņas kapitāla vērtspāpīru tirgus cenu līmenī, kas ietekmē aktīvu, pasīvu un finanšu instrumentu vērtību;
- īpašuma risks - pārmaiņas nekustamā īpašuma tirgus cenu līmenī, kas ietekmē aktīvu, pasīvu un finanšu instrumentu vērtību;
- likmju starpības risks – pārmaiņas kredīta likmju starpības līmenī vai nepastāvībā attiecībā pret procentu likmju nulles riska termiņstruktūru, kas ietekmē aktīvu, pasīvu un finanšu instrumentu vērtību;
- valūtas risks – pārmaiņas vai svārstības valūtas maiņas kursa līmenī, kas ietekmē aktīvu, pasīvu un finanšu instrumentu vērtību;
- riska koncentrācija – riski, kas izriet vai nu no diversifikācijas trūkuma aktīvu portfeli, vai no pārmērīgi liela saistību nepildīšanas riska, ko rada atsevišķs vērtspāpīru emitents vai saistītu emitentu grupa.

Sabiedrība mēra un novērtē tirgus risku, izmantojot šādus riska novērtēšanas pasākumus:

- Riska profils un risku tolerances limiti, kas tiek izteikti kā katras tirgus riska apakšmoduļa MKP līmeņa noteikšana, kas aprēķināta saskaņā ar Maksātspēja II standarta formulu;
- Kvalitatīvie un kvantitatīvie kritēriji un risku indikatori saskaņā ar Riska pārvaldības politiku.

Sabiedrības riska apetīte ir balstīta uz "piesardzības principa" ievērošanu, kas nodrošina, ka visi līdzekļi tiek ieguldīti tādā veidā, kas garantē ieguldījumu portfeļa drošību, kvalitāti, likviditāti. Sabiedrība neveic ieguldījumus atvasinātajos finanšu instrumentos.

Riska mazināšanas pasākumi attiecībā uz tirgus risku ietver šādus pasākumus:

- Tirgus riska ierobežojumu un limitu noteikšana;
- Portfeļa diversifikācija, it īpaši saistībā ar dažādiem tirgus riskiem, instrumentu termiņiem, emitentu koncentrāciju, ģeogrāfisko koncentrāciju, instrumentu likviditāti;
- Darījumu pārtraukšana, lai mazinātu tirgus risku.

Kreditrisks

Kreditrisks (jeb darījuma partnera saistību nepildīšanas risks) ir zaudējumu vai negatīvu pārmaiņu risks finanšu stāvoklī, kas rodas vērtspapīru emitentu, darījumu partneru un jebkuru debitoru kredītstāvokļa svārstību rezultātā, kam pakļauta Sabiedrība un kas izpaužas kā darījumu partneru saistību nepildīšanas risks. Kreditrisks pieder pie I risku kategorijas grupas, kas nozīmē, ka attiecīgais risks Sabiedrībā ir segts ar pašu kapitālu. Attiecīgā riska profils tiek regulāri mērīts un kontrolēts, ņemot vērā maksātspējas kapitāla prasības standarta formulas attiecīgā riska moduļa un apakšmoduļa limitus.

Sabiedrība mēra un novērtē kreditrisku, izmantojot šādus riska novērtēšanas metodes:

- Riska profils un risku tolerances limiti, kas tiek izteikti kā katra kreditriskā apakšmoduļa MKP līmeņa noteikšana, kas aprēķināta saskaņā ar Maksātspēja II standarta formulu;
- Kvalitatīvie un kvantitatīvie kritēriji un risku indikatori saskaņā ar riska pārvaldības politiku.

Kreditrisks attiecas uz:

- riska mazināšanas līgumiem, ieskaitot pārapirošināšanas līgumus;
- naudu bankā;
- noguldījumiem pie cedentiem;
- saistībām, kas ir pieprasītas, bet ir neapmaksātas;
- juridiskajām saistībām, kuras var radīt maksājumu saistības, ieskaitot garantijas, akreditīvus, garantijas vēstules;
- debitoru parādiem no starpniekiem;
- apdrošinājuma ņēmēju saistības.

Kreditriskā pārvaldības process ir cieši saistīts ar tirgus risku pārvaldības procesu, parakstīšanas riska pārvaldības procesu un debitoru uzraudzību. Kreditriskā identificēšana balstās uz faktisko un potenciālo šī riska avotu noteikšanu. Katra Sabiedrības struktūrvienība ir atbildīga par to kreditrisku identificēšanu, kas atrodas tās atbildības jomā. Risku identificēšana ietver tādas darbības, kā piemēram:

- saistīto darījumu partneru riska identificēšana;
- darījuma partnera vai parādnieka kredītstāvokļa pasliktināšanās identificēšana;
- juridisko šķēršļu ar darījumu partneriem identificēšana;
- juridisko vai normatīvo prasību izmaiņu pārzināšana.

Kreditriskā mazināšanas darbības ietver:

- riska limitu noteikšana vienai personai, personu grupai, ekonomikas sektoram vai valstij;
- portfeļa aktīvu diversifikāciju;
- debitoru pārvaldība;
- pārapirošināšanas programmas izmaiņas;
- sadarbības līguma vai darījumu pārtraukšana.

Operacionālais risks

Operacionālais risks ir iespēja ciest zaudējumus nepiemērotu vai kļūdainu iekšējo procesu, personāla vai sistēmas, vai ārēju apstākļu dēļ. Šis risks neietver riskus, kas izriet no stratēģiskiem lēmumiem, kā arī reputācijas risku, bet ietver juridisko risku. Operacionālais risks ir I kategorijas risks, kas tiek tieši segts ar pašu kapitālu.

Sabiedrība mēra un novērtē operacionālo risku, izmantojot šādus riska novērtēšanas metodes:

- Riska profils, kas tiek izteikti kā operacionālā riska MKP līmeņa noteikšana, kas aprēķināta saskaņā ar Maksātspēja II standarta formulu;
- Kvalitatīvie un kvantitatīvie kritēriji un risku indikatori saskaņā ar riska pārvaldības politiku.

- Operacionālā riska pašnovērtējums.

Operacionālais risks ietver:

- juridisko risku – tiesas prāvu, nelabvēlīgu tiesas spriedumu, līgumu, kas izrādās neizpildāmi, risku;
- drošības risku – zaudējumu risku, kuru izraisa nepiemēroti vai neefektīvi drošības risinājumi, kā rezultātā Sabiedrību apdraud nelikumīgi ārējie vai iekšējie notikumi;
- procesu risku – tiešu vai netiešu zaudējumu riskus, kas rodas no nepiemērotiem vai kļūdainiem iekšējiem procesiem;
- cilvēkresursu risku – zaudējumu risku, kas rodas no nepiemērotas un neefektīvas personāla politikas;
- IT risku jeb sistēmu risku – zaudējumu risku, kas rodas no Sabiedrībā izmantotajām informācijas tehnoloģijām, kas nenodrošina datu integritāti, konfidencialitāti vai pieejamību.

Sabiedrībā ir ieviesta Uzņēmējdarbības nepārtrauktības vadības politika un sastādīts Uzņēmējdarbības nepārtrauktības plāns, kas reglamentē Sabiedrības darbību ārkārtas situācijās.

Operacionālā riska identificēšana ir balstīta uz šī riska faktisko un potenciālo avotu noteikšanu, tai skaitā:

- informācijas apkopošanu un analīzi par operacionālā riska incidentiem un to rašanās iemesliem;
- iespējamā operacionālā riska incidentu, kas var parādīties Sabiedrības aktivitātēs, ietekmes novērtējumu.

Uzraudzība un kontrole, ko īsteno risku pārvaldības funkcija, balstās uz operacionālā riska līmeņa analīzi, operacionālā riska profila limita izmantošanas līmeni un galvenajiem riska indikatoriem. Pamatojoties uz šiem indikatoriem, ir iespējams novērtēt izmaiņas operacionālā riska līmenī laika gaitā un veikt atbilstošus pasākumus, lai samazinātu attiecīgo risku.

Operacionālā riska samazināšanas pasākumi var ietvert:

- operacionālā riska ierobežojumu un limitu noteikšana – darbības, kuru mērķis ir riska samazināšana, stiprinot iekšējo kontroli un īstenojot papildus kontroles mehānismus, piemēram:
 - riska tolerances limitu noteikšana;
 - „četrus acu principu” ieviešana;
 - funkciju un pienākumu skaidrs sadalījums;
 - procesu automatizācija.
- riska pārņemšana – riska darījumu vai procesa pārņemšana uz citu uzņēmumu;
- riska novēršana – atteikšanās no darījuma, ja pastāv augsta līmeņa operacionālais risks ar augstām mazināšanas izmaksām;
- risku pieņemšana – iespējami nelabvēlīga notikuma seku akceptēšana, ja netiek pārsniegts noteiktā operacionālā riska profils limits vai galvenie risku indikatoru.